

ковата шия. Бойко обсипваше съ нѣжни цѣлувки пламналитѣ като божурчета странички на своята рожба. Невѣна се усмихваше прѣзъ сълзи.

Наближаваше вече пладнѣ. Другаритѣ на Бойка взеха послѣднѣо „сбогомъ“ отъ своитѣ си; прости се и той и трѣгна сепната заедно съ тѣхъ...

„Бойко, Бориле, Драгомире! На добъръ часъ, на добъръ часъ!“ викаха жени, дѣца и старци.

„Веселине, Златане, Стоимене! Прощавай-те, на добъръ пѣтъ!“ обаждаха се други.

„Тате, бате, чичо, вуйчо! Сбогомъ, на добъръ часъ!“ пригласяха дѣцата.

„Добро видѣние, добро видѣние!“ цѣлѣха въздуха запаснитѣ и, посрѣдъ грѣмъ, пѣсни и „ура“, бързо се отдалечаваха.

„И добри сполуки, добри сполуки!“ провикваха се съ прѣсипнали гласове изпровождачитѣ.

И сълзи и радостъ, и мѣка и сладостъ, и горчевина и благостъ изпълняха сърдцата на запасни и изпровождачи. — Бѣднитѣ соколовци, може би, за послѣденъ пѣтъ виждаха роднитѣ си огнища; може би, завинаги напущаха бащината си стрѣха, напущаха мѣстото на щастливото и сладко дѣтинство, мѣстото на веселитѣ и безгрижни младежки години...

Неравенъ друмъ се губѣше въ сивата далечина, прашенъ стѣлбъ се виеше въ синкавото небе... Край малкото и тихо Соколово жени, дѣца, старци и баби още махаха бѣли кърпи, ронѣха потайни сълзи и шепнѣха топли молитви...

\* \* \*

Не се минаха и петнадесетъ дни и соколовчани се научиха, че войната започнала. Черенъ, зловѣщъ облакъ се надвѣси надъ хубавото Соколово. Тѣжни, невесели дни се заредиха. Небето, нависнало отвсѣкждѣ, прихлупило студената земя, сѣкашъ плачеше... Нѣмаше пѣсни, прѣстанаха веселби, прѣстанаха седѣнки и тѣлки. По цѣли дни и нощи мѣгли се не раздигаха. Жълтоока есень, разпуснала златисти коси, облѣхваше цвѣтя и дървета, и постилаше земята съ мъртви листа...

Пуста и глуха бѣше Бойковата кѣща,

праздна и безлюдна бѣше тя безъ Бойка и Златана. Невѣна като замаяна се шураше вѣнъ-вжтрѣ, — не знаеше дѣ ходи и що прави. Ружа, отъ ранни зори до късни нощи, шѣташе изъ кѣши и утѣшаваше Невѣна:

„Мари невѣсто, що си таквазъ! Че то салъ за Бойка ли е, мари? Ами че тѣ сѣ хиляди, хиляди... Седнала да се кахѣри, — и тази добра! Каквото за всички, таквозъ и за насъ!...“

Невѣна изтежко ще въздѣхне, ще наведе глава и ще процѣди:

„То е тѣй, мари стрино, ама... ама всѣки знае себе си!...“ И дълго се вгледваше въ хубавитѣ очи на дѣтенцето си — очитѣ на Бойка...

Баба Върбаница всѣки день, сутринъ и вечеръ, ходѣше въ църква и тихо се молѣше, и болно плачеше. Само дѣдо Върбанъ бѣ по другъ. Той не можеше да се нарадва, че изпратилъ на бойното поле двамина юнаци.

„Кѣсметъ съмъ ималъ азъ, кѣсметъ“, думаше той, „да отгледамъ двамина синове... два сокола, на бой да ги пратя, съ турци да се биятъ!...“

Дѣдо Върбанъ хранѣше крѣвна умраза къмъ турцитѣ: тѣ бѣха заклали въ врѣме на възстанието баща му, и той не знаеше, какъ да имъ отмѣсти. Случаятъ сега бѣше повече отъ удобенъ... И той ликуваше отъ радостъ, и скръбъта на Невѣна и жалбата на баба Върбаница го ядосваха...

Тѣй се нижеха дни слѣдъ дни...

\* \* \*

Бойко бѣше пѣхотинецъ, а Златанъ артилеристъ. Въ първитѣ боеве, които се завързаха на границата, и двамата уцѣлѣха. Турцитѣ, разбити, отстъпваха въ панически бѣгъ. Прѣзъ трупове и кърви, низъ опожарени села и градове нашитѣ вихрено летѣха, — не сѣщаха ни умора, ни гладъ, ни жажда; не знаяха ни почивка, ни сънъ...

Бойковиятъ полкъ отначало храбро се би и накара турцитѣ да потѣрсятъ часъ по-скоро спасение въ Одринската твърдина. — Всѣкога прѣвъ и никога надирѣ, Бойко скоро спечели обичѣта на началницитѣ си и уважението на другаритѣ си. Той се отличи още въ първия